

MOŠKA DRUŽBA ali DIVJE GOSI SPET LETIJO

Andrej Gustinčič

Vse od tistega prizora v prvem *Rockyju* (1976, John G. Avildsen), ko je Rocky odkril, da je silno udarjanje kosa mesa, ki visi v klavnici, dobra vaja za boksarski ring, je gola sila udarca značilna za kinematografijo Sylvestra Stallonea. Čuti se v vseh njegovih filmih, pa tudi v *Staying Alive* (1983, Sylvester Stallone), kjer gre manj za lepoto in eleganco plesa, kot pa za trud, znoj, tekmovalje in napete mišice. Novi film zvezdnika, režiserja ter soscenarista Stallonea, *Plačanci* (*The Expendables*, 2010), je energična, prijetno razcapana testosteronska pustolovščina, brez preveč filozofiranja in z enostavnim zapletom. Je za tiste, ki jim je bila v *Izvoru* (*Inception*, 2010, Christopher Nolan) všeč akcija in le malo drugega. Ko je film slab, je slab na način, ki povzroči smeh, ne pa vzdihovanja zaradi izgubljenega časa. Tistim, ki imajo radi to vrsto filma – med njih spadam tudi sam – nudi precejšen užitek.

Gre za priljubljeno fabulo in like mačističnega filma: plačanci dobrega srca, tip filma, ki je dosegel svoj kulturni vrhunec v *Operaciji Divja gos* (*The Wild Geese*, 1978, Andrew V. McLaglen), kjer se je skupina ne več mladih junakov (Richard Burton, Roger Moore, Richard Harris, itn.) spustila v akcijo bolj iz načela kot zaradi denarja. Tako kot Stallone (julija je napolnil štiriinšestdeset let) in njegovi podobno ostareli tovariši zrušijo diktatorja izmišljenega južnoameriškega otoka ter podle Američane, ki stojijo za njim, tega ne naredijo zato, ker jim plača CIA, ampak da bi iz njihovih krempljev rešili plemenito, pogumno in noro privlačno žensko (Giselle Itié).

To je film, v katerem se Stallone sooči z novo podobo Amerike v svetu. Ni enostavno označiti *Plačancev* za »leve« ali »desne«. CIA, v obliki Brucea Willisa, hoče ubiti diktatorja, da bi se dokopala do bogastva dežele, v katero pošilja *plačance*. Za diktatorjem pa stojijo Američani, bivši agenti CIE, ki uporabljajo metode mučenja iz Guantanamo ter prezirajo nebelo ljudstvo okoli sebe. Nekatere stvari pa se le ne spremenijo – rešitev spet nudi Američan, ki vodi »koalicijo voljnih«. In v dobi, ko junakinje tipa Scarlett Johansson in Angelina Jolie brez težav tepejo kopico moških, je junakinja Stalloneovega filma dobesedno princesa, hči diktatorja, ki jo morajo *plačanci* rešiti, celo če morajo v ta namen uničiti polovico njene domovine.

ČASI, KO JE PUBLIKA NAVIJALA, MEDTEM KO JE ROCKY PRETEPAL POŠASTNEGA SOVJETSKEGA BOKSARJA V RINGU ALI KO JE RAMBO POSPEŠIL RUSKI UMIK IZ AFGANISTANA, SO MINILI. STALLONE NE MORE MNOŽIČNO UBIJATI ARABCEV, KER JE SVET

POSTAL BOLJ ZAPLETEN KOT JE BIL ZA ČASA REAGANA. To je bil čas, ko je poskušal Hollywood, po besedah kritika Robina Wooda, tapetirati razpoke v družbi. Situacijo so za vedno spremenile slike ameriškega mučenja internirancev v Abu Ghraibu, fotografije, ki so postale tako značilen del podobe ZDA kot dviganje zastave na Iwo Jimi. Stari *stalloneovski* način obračunavanja s sovražniki Amerike bi deloval nekako neokusno; preveč je inteligenten, da bi se spustil v kaj takšnega. Ko se je Rambo vrnil na velika platna leta 2008, dvajset let po zadnjem nadaljevanju, je zato šel raje v Burmo reševati misijonarje in ubijati vojake totalitarne oblasti. Kdo ne bi navijal zanj? Burmanski aktivisti na zahodu so rekli, da je Stallone naredil več, da bi opozoril na tragedijo v njihovi domovini kot Združeni narodi ter vse vlade sveta skupaj.

John Rambo (Rambo, 2008, Sylvester Stallone) je film, v katerem je nasilje totalno. Ko se je nasilje začelo, ni bilo mesta na platnu, kjer nekdo ni umiral ali kjer niso kosi teles ali črevesja leteli naokoli. V svoji skrajnosti je bolj kot na Stalloneove prejšnje filme in sploh ameriške akcijske filme spominjal na »*Category III*« hongkonške filme osemdesetih let prejšnjega stoletja. Postavil je vprašanje, ali žanrski film sploh lahko prenese prizore eksplicitnega pokola, v katerem mečejo vojaki otroke v goreče kolibe. Še posebej, če gre za resnično tragedijo, kot je burmanska. Odgovor, vsaj v primeru *Johna Ramba*, je pritrdilen, predvsem zaradi vdanost tematiki ter popolni, čeprav omejeni viziji, ki ni dopustila ne časa ne prostora za spraševanje. Kot da se je Stallone odločil, in to pravilno, da če se ukvarjamo z

nasiljem, je hinavsko polepšati ga ali lagati sebi in drugim, da med žrtvami ni nedolžnih ljudi, tudi otrok. Prav je, da nasilje vzbudi pri gledalcu gnus, še posebej, če se je gledalec hotel temu gnusu izogniti z antiseptičnim nasiljem akcijskega filma.

Plačanci so kot počitnice po *Johnu Rambu*. Film je bolj sproščen, manj nasilen, postavljen v izmišljeno državo in narejen v tradiciji pustolovskih filmov. Stallone obuja klasične elemente filmov o komandosih: junaki v gumijastem čolnu, ki se ponoči približujejo tarči, eliminacija stražarjev enega za drugim, sejanje bomb, ki bodo eksplodirale med vrhuncem. Akcijo koreografira (s pomočjo hongkonškega mojstra Coreya Yuenta) in snema hitro kot blisk, tako da je na sami meji nekoherentnosti, ampak meje ne prestopi. Spopadi so trdi in brutalni, tipa moški proti moškemu, mano-a-mano, čuti in sliši se vsak udarec ter vsi kriki in stokanje, ki spadajo zraven. Tudi glasba je prava – John Fogerty, Mountain in nepozabni Thin Lizzy. To je film tako zvočne kot vizualne hiperbole.

Ampak pravi *raison d'être* za *Plačance* je igralska zasedba starih akcijskih zvezd, nekaterih prvega ranga (v enem prizoru se pojavita tudi Willis in Schwarzenegger), nekaterih iz druge lige, kot recimo vedno simpatični Jason Statham (ki v prizoru za dušo pretepe tipa, ki zlorablja ženske, ter njegove prijatelje), tistih, katerih filmi gredo ponavadi direktno na DVD (ogromen, malo grotesken ter presenetljivo gibek in ekspresiven Dolph Lundgren) ali pa Jet Li, superzvezda hongkonškega filma, ki se mu holivudska kariera ni prav posrečila. Zraven so še športniki, rokoborci, pretepači, Eric Roberts ter dobri stari Mickey Rourke, ki zna kot nihče drug ustvariti lik starega mačota, izmučenega od življenja. Tako da ko opiše incident, po katerem je začel dvomiti v to, kar počne, in ki dolguje svojo bit Albertu Camusu, deluje prepričljivo in ganljivo in da filmu dušo. Vsi ti igralci s svojim pretepenim videzom, te sodobne »*Divje gosi*«, delujejo, kot da spadajo skupaj, kot stari pajdaši, ki upodobijo Stalloneovo enostavno in neposredno filozofijo: človek je tisto, kar počne, in borimo se zato, ker smo borci po poklicu. Tega prvinskega prepričanja se Stallone drži brez kančka postmodernistične ironije.